

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

34. & 35. De Purgatione Canonica & De Purgatione Vulgari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

am: delegatam tunc censetur habere, quando in Canone sive jure dicitur, ut contra exemptos *authoritate Apostolica* vel *tanquam Sedis Apostolica* delegatus procedat, sicut diximus superius in *Lib. III. in Tit. Ne Sede vacante & in Tit. de Officio delegati*, & exempla passim occurrunt in *Trid.* quæ alijs locis juxta suas materias posuimus. *Ordinaria* verò tunc datur Episcopo in Exemptis, quando ei simpliciter conceditur jurisdictione, vel illa clausula additur: *non obstantibus privilegiis & exemptionibus quibuscunque*: tunc enim remoto exemptionis privilegio procedit Episcopatus tanquam Ordinarius.

Præter alia habetur exemplum multum allegari solitum in *c. 1. h. t. in 6.* ubi Episcopo datur simpliciter jurisdictione in Exemptos, si in sua diocesi extra locum exemptum deliquerint, contraxerint, aut pro re non exempta conventi fuerint. Attamen hanc interpretationem interpretatur *Cov. Practicarum 99. c. 11. n. 5.* quod procedat, si exemptio sit certo loco circumscripta, non autem si sit mixta, loco & persone annexa. Quæ interpretatio non tantum confirmatur e: eodem *c. 1. §. in eos. item ex c. cum capella. 16. X. h. t.* sed etiam ex Concilio Trident. *d. sess. 6.*

c. 3. ubi contra Regularem exemptum extra Monasterium delinquentem Episcopus non simpliciter, sed tanquam Sedis Apostolicæ delegatus procedere potest. Et hoc intelligitur de eo, qui ordinariè vel saltem per longius tempus solet degere extra Monasterium, in loco non exempto, si verò delinquens extra Monasterium solet ordinariè in Monasterio exempto vivere, primarius hujus delicti iudex erit Abbas. *Trid. sess. 25. de Regularibus. c. 14.*

Porro si Episcopus procedat, ut delegatus Sedis Apostolicæ ab eo ad summum Pontificem tanquam delegatam, si verò ut Ordina-

rius ad Metropolitanam appellandum erit. *Barb. d. p. 3. allegat. 92.* quia tamen summus Pontifex cum omnibus inferioribus judiciis concurrentem jurisdictionem habet, & quilibet omisso suo Ordinario potest immediate apud Sedem Apostolicam agere, ut in *tit. de Officio ordinarij* dicitur, ideo non videtur prohibitum exemptis, indifferenter ad Sedem Apostolicam appellare, quod aliquando expedit pro cautela, ne successive inferiores iudices majorem contra ipsos jurisdictionem quarant, præsertim quando dubium est, an Episcopus ordinariè vel delegatè potestatem procedat, veluti quando in Canone additur particula, *ut etiam tanquam Sedis Apostolicæ* delegatus procedere valeat.

Ceterum Jurisdictio generaliter in aliquo casu data Episcopis non comprehendit exemptos, nisi specialis eorum mentio fiat. Consuetudo quoque & præscriptio contraria Jurisdictioni Episcoporum derogare potest; item & supplicatio apud Sedem Apostolicam cum expositione gravaminum: Sicut hæc & alia videri poterunt apud *Barb. locis cit.* & apud *Erasmum à Chockier*, qui specialem tractatum *de Jurisdictione Ordinarii in exemptos* edidit.

TIT. XXXIV. & XXXV.
De Purgatione Canonica & Vulgari.

SUMMARIUM.

1. Purgatio quid sit et estque duplex Canonica & Vulgari.
2. Purgatio Canonica indicatur infamato de crimine, quod tamen non est notorium, nec sufficienter probari potest.
3. Quæ solemnitate fiat purgatio Canonica.
4. De Jure Civilis, & etiam de Jure Canonico in personis vilibus aut infamibus purgationis ordinariè locus non est.

5. Antiqua purgationis Canonica modus per lectionem Missæ, vel sumptionem SS. Eucharistia.
6. Purgatio vulgaris est reprobata.
7. Tortura quomodo differat a purgatione vulgari.

Purgatio est modus à Jure inventus, quo suspectus & infamatus de crimine, qui per sufficientes probationes de eo convincti non potest, cogitur ostendere suam innocentiam. Et hæc purgatio alia est Canonica seu à SS. Canonibus statuta & approbata, alia vulgaris, nullo scilicet legitimo modo introducta, sed vulgi usurpatione ac superstitione recepta.

2. Indicitur ergo Purgatio Canonica à Judice competente non cuilibet leviter suspecto, sed illi, contra quem fama publica apud majorem partem populi, & viros quoque honestos ex probabilibus rationibus & indicijs (juxta ea, quæ Lib. II. de Probat. §. de fama, diximus) invaluit, ut tollatur scandalum populi & infamato per purgationem legitimam honor restituatur. *c. cum in juvenute, 12. & c. cum dilectis, 13. in sine h. t. c. inquisitionis, 21. §. quævisisti. & c. qualiter & quando, 24. de Accusat.* Neque debet purgatio injungi, si crimen notorium sit vel alijs legitimis testibus probari valeat, tunc enim ordinarium judicium formandum, & condemnationis sententia ferenda est, sed tantum in subsidium deficientibus plenis probationibus. *d. cap. cum dilectis.*

3. Solemnitas ordinaria sive forma hujus purgationis est, ut infamatus de crimine præter juramentum tactis Evangelijs, quod crimen non commiserit, & insuper alios honestos sui ordinis & conditionis (v. g. Prælatos Prælatos, Clericos Clericos) si haberi possint, vel in ipsorum defectu etiam alios juxta numerum arbitrio Judicis taxandum adhibeat, qui simul juramentum de credulitate deponant, quod cum habeant notitiam infamati, credant eum innocentem, &

verè jurare, *cap. 5. & 7. h. t.* Quæritur autem isti compurgatores non debent adhiberi, si constet, eos minus honestos esse, nisi similiter amore erga infamatum ac pietati corruptos, favore tamen rei, & in plus pronior sit ad absolvendum, quam condeinandum, non oportet nimis scrupulositate circa purgatores inquisitionem institui. *statutus, 9. h. t.* Quod si reus in purgatione defecerit, id est, juramentum præstitum non potuerit, aut compurgatores, qui gratiam habent, jurare noluerint, censetur a crimine convictus, & penam Ecclesiasticam promeritus. *d. c. 7. h. t. & cap. de heretico Simonia.*

Dico, panas Ecclesiasticas: cum de hujus Civili hæc purgatio incognita videtur, fortassis quoad personas illustres, vel quæ à tortura immines sunt, proculcetur Sophiam de adulterio accusatam, sua libertatem honestarum ac nobilium fremitu juramento se purgasse, ait Barb. *in p. de*

De Jure igitur Civili & in generalibus, ubi de poena vitæ aut membrorum agitur, reus convinci debet per plenas probationes. *l. fin. Cod. de Probat.* vel propria confessione sponte aut in tormentis facta, per ea, quæ scripsimus II. Lib. in de confessionis. Imò etiam Jure Canonico per probationes, & alias infamibus, qui ad juramentum ob perjuri periculum admittendi non sunt, torturam saltem levioris sine dicitur aut membrorum aliquando propter certitudinem criminis inferri posse, reus est in Gloss. in c. 1. de Deposito, & ita qualiter Panorm. intelligunt textum in cap. 1. de plenius tradit idem Panorm. in cap. 1. de contumplatione. 6. extra de R. I.

Erat olim alius quoque modus purgationis Canonice, ut Sacerdos sive Læicus fam legendo, & non Sacerdos sive Læicus charismam sumendo in hæc verba: *Quis*

Domini sit mihi in probationem hodie.
innocentiam ostenderent. c. *sepè.* 23. & c.
fin. causà 2. q. 4. Qualiter etiam ipsi sum-
mi Pontifices apud Imperatores olim de cri-
minibus accusati, licet à nemine judicari
possent, nec Imperatoris jurisdictionem ag-
noscerent, ad tollendum tamen scandalum
& demonstrandam innocentiam se purgà-
runt. Barb. *in d. c. 1. n. 2.*

6. Purgatio *vulgaris* diversis modis olim
habebat, ut nimirum suspectus de crimine de-
buerit fertum candens, carbones ardentem,
aut aquam ferventem tangere, duellum cum
accusatore inire, & si ex his illæus evasisset,
pro innocente habebatur; secus pro convic-
to. Hanc verò purgationem Canones dam-
narunt, & prohibuerunt, eò quòd per
eam Deus tentetur ad faciendum miracu-
lum, vel sæpius certè auxilium dæmonis pro
avertenda læsione invocetur. c. *Memoriam.* 7.
causà 2. q. 4. & toto tit. de Purgatione
vulgaris. Hinc etiam usum quorundam ju-
dicum, qui mulieres de magia suspectas in
flumen projiciunt, & mersas pro innocentibus,
supernatantes autem pro nocentibus
habent; cum Martino Delrio *in discussis*
mag. lib. 4. c. 4. q. 5. improbat Zoëf. *h. t. n. 1.*

7. Quamvis autem aliquibus etiam *tortura*
videatur species purgationis *vulgaris*,
apparet tamen differentia satis manifesta in
duobus. I. quòd *tortura* possit sufferri natu-
raliter sine miraculo, aliter quàm purgatio
vulgaris, quæ v. g. fit per tactum ignis
&c. II. quòd *tortura* adhibeatur non ad
probationem criminis, sed ad eliciendam
confessionem urgente dolore. Quare tam-
etsi tortus ex *tortura* læsus fuerit, vel
dixerit, se *torturam* sustinere non posse,
non tamen pro convicto habebitur, nisi in-
super confessionem criminis non tantum in
tortura fecerit, sed etiam extra *torturam*
& conspectum tormentorum postus in ead-
em confessione perseveraverit.

ENGEL IN DECRET. LIBER V.

TITULUS XXXVI.
De Injuriis & damno dato.

SUMMARIÆ.

1. Quid sit injuria: & quod non fiat sine animo in-
juriandi.
2. In dubio animus injuriandi præsumitur: & quo-
modo animus injuriandi desuisse probetur.
3. Etiam ex virtuali proposito injuriandi nascitur
injuria.
4. Injuria alia verbalis, alia realis.
5. Quid sint famosi libelli: & eorum pena.
6. Quomodo committatur realis injuria.
7. Injuriam quis non tantum in semetipso, sed etiam
in personis sibi subjectis pati potest.
8. Quando pro injuria subdito illata superiori actio
competat.
9. An novitio injuriato actio competat Prælato vel
Monasterio?
10. Actio injuria quomodo civiliter, aut criminali-
ter proponatur.
11. De actione recantatoriâ seu ad palinodiam, con-
suetudine introductâ.
12. Actio injuriarum tollitur lapsu temporis & dis-
simulatione.
13. Subjectus potestati alterius invito superiori injuri-
am remittere non potest: bene tamen superi-
or etiam invito subdito injuriat.
14. Morte injuriantis & injuriati mortis actio inju-
riarum: exceptâ satisfactione pro injuria reali.
15. Modus tollendi injuriam verbalem usitatus est re-
torsio.
16. In conscientia etiam quis tentatur deponere odium &
cupiditatem vindicte contra injuriantem, ta-
men non tenetur remittere actionem injuriarum.
17. Crudelis est, qui famam negligit.
18. Injuria levis & non scandalosa rectius negligitur,
quam vindicatur.
19. Injuriatus tenetur ad reconciliationem & repara-
tionem injuria.
20. Pignorationes, quæ Repressalia dicuntur utroque
jure reprobantur.
21. Nec consuetudine inter privatos introduci possunt.
22. Jure belli licita possunt esse repressalia.

DE materia hujus tit. pluribus ajunt
Juris civilis Interpretes in lib. 4. insti-
tut. ad tit. de L. Aquil. & tit. de In-
juriis.

RII III